

Jacek Górecki

Umowa gwarancji w prawie prywatnym międzynarodowym

Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego 10, 33-48

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jacek Górecki

Umowa gwarancji w prawie prywatnym międzynarodowym*

Abstract: A guarantee (particularly a bank guarantee) is commonly utilized in international trade as a personal security for a claim. Many practical matters connected with its use have been regulated in the Uniform Rules for Demand Guarantees (last version is from 2010) prepared by the International Chamber of Commerce in Paris. These rules are frequently applied in professional, commercial trade and they also indirectly indicate the proper law for matters, which they do not regulate. In other cases it is necessary to establish the law proper for guarantees. Currently this is most often done on the basis of the Rome I Regulation. In Poland, the proper law concerning the capability of parties to conclude a guarantee agreement is determined by the Private International Law Act 2011.

According to the Rome I Regulation it is possible to choose a proper law for guarantee agreements. If no choice was made, it is generally the law of the country of guarantor's habitual residence. If, however, the guarantee is more closely connected with the law of a different country, that law is to be applied. Regardless of the proper law for the guarantee it is also necessary to determine the proper law for other legal issues which appear in the background of the guarantee, e.g. confirmation of guarantee, counter-guarantee, indirect guarantee.

The proper law for the guarantee determines the admissibility, content and legal nature of the agreement. It also determines the admissibility of assigning the rights derived from such an agreement and the expiry of the legal relation created by the guarantee agreement.

Keywords: guarantee, security, claim, proper law, Rome I Regulation

* Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2009—2012 jako projekt badawczy pt. *Osobiste zabezpieczenia wiarygodności w prawie prywatnym międzynarodowym*.

1. Uwagi wprowadzające

W międzynarodowym obrocie gospodarczym stosuje się różnorodne sposoby zabezpieczenia wierzytelności. Spośród nich najczęściej wyróżnia się zabezpieczenia rzeczowe i osobiste. Do zabezpieczeń osobistych zalicza się między innymi udzielenie gwarancji wykonania zobowiązania przez dłużnika¹.

Gwarancja jest zwykle definiowana jako zobowiązanie gwaranta zaciągnięte wobec beneficjenta, że określony skutek (rezultat) nastąpi². Skutek ten przybiera najczęściej postać świadczenia (na ogół pieniężnego), które powinien spełnić dłużnik. W razie niewystąpienia gwarantowanego skutku gwarant jest zobowiązany spełnić świadczenie (tzw. sumę gwarancji) na rzecz wierzyciela (beneficjenta gwarancji). Gwarant przejmuje zatem na siebie ryzyko związane z niespełnieniem świadczenia przez dłużnika³. Gwarancja jest powszechnie ukształtowana jako zabezpieczenie o charakterze nieakcesoryjnym, co stanowi jeden z elementów odróżniających je od poręczenia⁴. Odpowiedzialność gwaranta jest niezależna od odpowiedzialności dłużnika. Gwarant odpowiada za własny dług. W przypadku poręczenia mamy do czynienia z odpowiedzialnością za cudzy dług. Dzięki temu gwarant ma dużo mniejsze niż poręczyciel możliwości podnoszenia zarzutów wynikających ze stosunku, z którego powstała zabezpieczona wierzytelność.

Udzielenie gwarancji wzmacnia pozycję jej beneficjenta. Daje mu możliwość domagania się spełnienia świadczenia od gwaranta, którym zwykle jest bank. Banki traktowane są jako instytucje z reguły wypłacalne, a tym samym dające pewność otrzymania zagwarantowanego świadczenia. Dzięki takiemu skonstruowaniu gwarancja cieszy się sporą

¹ Na temat wykorzystania gwarancji i jej rodzajów szerzej zob. G. Tracz: *Umowa gwarancji ze szczególnym uwzględnieniem gwarancji bankowej*. Kraków 1997, s. 39 i nast.; F. Graf von Westphalen, in: *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr*. Hrsg. F. Graf von Westphalen, B. Jud. Frankfurt am Main 2005, s. 1 i nast.; R. Freitag, in: *Handbuch zum deutschen und europäischen Bankrecht*. Hrsg. P. Derleder, K.-O. Knops, H.G. Bamberger. Berlin—Heidelberg 2009, s. 1874 i nast.; A. Koch, w: „System Prawa Prywatnego”. T. 8: *Prawo zobowiązań — część szczegółowa*. Red. J. Panowicz-Lipska. Warszawa 2011, s. 612 i nast.

² G. Tracz: *Umowa...*, s. 66 oraz 94 i nast.; J. Pisuliński, G. Tracz, w: „System Prawa Handlowego”. T. 5: *Prawo umów handlowych*. Red. S. Włodyka. Warszawa 2011, s. 245.

³ Jako pioniera naukowej analizy umowy gwarancji wskazuje się Rudolfa Stammlera, który w 1886 r. opublikował obszerne opracowanie na temat tej umowy. Zob. R. Stamm-ler: *Der Garantievertrag*. „Archiv für die civilistische Praxis” 1886, s. 1 i nast.

⁴ Zob. G. Tracz: *Umowa...*, s. 66—67.

popularnością w obrocie gospodarczym. Traktowana jest jako wygodny dla wierzyciela sposób zabezpieczenia wiarygodności, szczególnie gdy przybiera postać gwarancji płatnej na jego pierwsze żądanie. Wtedy bowiem wierzyciel nie ma obowiązku wykazywania gwarantowi, że nie nastąpił gwarantowany skutek (najczęściej w postaci spełnienia świadczenia przez dłużnika). Samo oświadczenie (żądanie) wierzyciela rodzi po stronie gwaranta obowiązek wypłaty umówionego świadczenia⁵.

Gwarancja i umowa ją kreująca są szczegółowo uregulowane w wielu państwach⁶. Regulacja gwarancji przybiera też czasem postać szczątkową⁷. Najczęściej jednak dopuszczalność jej stosowania wywodzi się z zasady swobody umów⁸ lub dodatkowo traktuje się ją jako rodzaj umowy o świadczenie przez osobę trzecią⁹. W poszczególnych państwach

⁵ Na temat typów gwarancji stosowanych w obrocie międzynarodowym zob. także M.H. Koziński: *Gwarancja bankowa w międzynarodowym obrocie handlowym*. W: „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego” [dalej: PPHZ]. T. 7. Katowice 1983, s. 42 i nast.; D. Martiny: in: *Internationales Vertragsrecht. Das internationale Privatrecht der Schuldverträge*. Hrsg. Ch. Reithmann, D. Martiny. 7. Aufl. Köln 2010, s. 650 i nast.

⁶ W 2006 r. gwarancja została uregulowana we francuskim kodeksie cywilnym (*Code Civil*), w art. 2321. Zob. Ordonnance no 2006-346 z 23 marca 2006 r. W Polsce w art. 81–87 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe uregulowano gwarancję udzielaną przez banki. Zgodnie z art. 81 Pr. bank., gwarancja bankowa jest to jednostronne zobowiązanie banku-gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty bank wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji bezpośrednio lub za pośrednictwem innego banku. Udzielenie i potwierdzenie gwarancji bankowej nastąpić powinno na piśmie pod rygorem nieważności. Artykuł 82 Pr. bank. dopuszcza przelew wiarygodności z gwarancji bankowej wraz z przeniesieniem wiarygodności zabezpieczonej gwarancją. Dopuszczalne jest też potwierdzenie gwarancji przez inny bank. Wówczas bank-gwarant i bank potwierdzający gwarancję odpowiadają solidarnie wobec beneficjenta gwarancji (art. 83 Pr. bank.). Artykuły 82 i 83 Pr. bank. mają jednak charakter dyspozytywny (zob. art. 86a Pr. bank.). Roszczenia z gwarancji przedawniają się po 6 latach. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od chwili przedłożenia żądania zapłaty przez beneficjenta gwarancji (art. 87 Pr. bank.). Zob. szerzej A. Koch, w: „System...”, s. 615 i nast. oraz M. Bączyk, w: „System Prawa Handlowego”. T. 5..., s. 900 i nast.

⁷ Tak np. w Wielkiej Brytanii, gdzie w *Statute of Frauds* z 1677 r. uregulowano formę umowy gwarancji.

⁸ Tak np. w Niemczech, gdzie jako podstawę prawną zawierania umów gwarancji wskazuje się § 311 ust. 1 BGB (zob. C. Förster: *Die Fusion von Bürgschaft und Garantie*. Tübingen 2010, s. 52), oraz we Włoszech ze wskazaniem na art. 1322 *Codice Civile* (zob. V. Demuro: *Die persönlichen Kreditsicherheiten im italienischen und deutsche Recht*. Konstanz 2008, s. 130 i nast.).

⁹ Tak m.in. w Szwajcarii, gdzie podstawą prawną dla stosowania gwarancji jest m.in. art. 111 OR, oraz w Austrii, gdzie jako tę podstawę powołuje się § 880a ABGB (zob. B. Jud, M. Spitzer, in: *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr*. Hrsg. F. Graf von Westphalen, B. Jud. Frankfurt am Main 2005, s. 385; C. Förster: *Die Fusion...*, s. 58 i nast.). Tak też traktowano gwarancję w Polsce przed pojawieniem się

występują jednak istotne odmienności w definiowaniu gwarancji¹⁰, a także przesłanek niezbędnych do jej powstania i skutków z tym związanych. Różnice dotyczą takich kwestii, jak np.: forma oświadczenia gwaranta, odpłatność udzielenia gwarancji, zakres i rodzaj odpowiedzialności ponoszonej przez gwaranta, skuteczność zarzutów podnoszonych przez gwaranta w stosunkach z wierzycielem, z czym powiązana jest też kwestia kauzalności lub abstrakcyjności gwarancji, przedawnienia roszczeń z gwarancji oraz przyczyn jej wygaśnięcia¹¹. Dlatego też w razie wykorzystania jej w obrocie międzynarodowym sprawą istotną jest ustalenie prawa właściwego dla gwarancji i kreującej ją umowy (statutu gwarancji) oraz zakresu jego zastosowania. Ponadto wskazać należy prawo właściwe dla kwestii pojawiających się w związku z umową gwarancji, które poddane są innym statutom. Głównie realizacji tych celów służy niniejsze opracowanie.

Na temat kolizyjnoprawnych aspektów gwarancji w nowszej polskiej literaturze brak obszerniejszych wypowiedzi. Natknąć można się jedynie na krótkie wzmianki odnoszące się do tego sposobu zabezpieczenia wierzytelności¹². Dlatego też przytoczone dalej wywody oparte zostaną w dużej mierze na dorobku zagranicznej doktryny i judykatury.

W przypadku zabezpieczenia wierzytelności gwarancją trzy stosunki prawne występują między:

- a) wierzycielem a dłużnikiem (zobowiązanie główne) — stosunek podstawowy (waluty),
- b) wierzycielem (beneficjentem gwarancji) a gwarantem — stosunek gwarancji (zapłaty),
- c) dłużnikiem a gwarantem — stosunek zlecenia gwarancji (pokrycia)¹³.

Stosunki te z kolizyjnoprawnego punktu widzenia są od siebie niezależne. Dla każdego z nich należy oddzielnie poszukiwać prawa właściwego. Są one bowiem odrębnie nawiązywane w drodze odrębnych czynności prawnych i z udziałem różnych podmiotów. Ponadto, o czym będzie

jej regulacji w Prawie bankowym, powołując się m.in. na art. 391 k.c. Zob. A. Szpunar: *Zabezpieczenia osobiste wierzytelności*. Sopot 1997, s. 136 i nast.; G. Tracz: *Umowa...*, s. 178 i nast.; A. Koch: *Umowa gwarancji bankowej jako postać umowy o świadczenie przez osobę trzecią (art. 391 k.c.)*. W: *Księga pamiątkowa ku czci profesora Leopolda Steckiego*. Red. M. Bączyk i in. Toruń 1997, s. 429 i nast.

¹⁰ Zob. C. Förster: *Die Fusion...*, s. 57 i nast.

¹¹ Rys prawnoporównawczy gwarancji przedstawia też G. Tracz: *Umowa...*, s. 45 i nast.

¹² Zob. np. M. Pazdan: *Prawo prywatne międzynarodowe*. Wyd. 14. Warszawa 2012, s. 172. Zob. także A. Tynel, J. Funk, W. Chwalej, B. Fuchs: *Międzynarodowe prawo handlowe*. Red. nauk. M. Pazdan. Warszawa 2006, s. 205 i nast.

¹³ Zob. też A. Koch, w: „System...”, s. 612.

jeszcze mowa, przy zabezpieczaniu wiarygodności gwarancją pojawić się mogą dodatkowe stosunki prawne, np. wynikające z potwierdzenia gwarancji, gwarancji pośredniej lub regwarancji. Jest to związane z wystąpieniem dodatkowych podmiotów uczestniczących w realizacji gwarancji oraz nowych stosunków prawnych towarzyszących jej powstaniu.

Zanim zostanie podjęta próba wskazania statutu gwarancji na tle aktualnego stanu prawnego, należy jeszcze zwrócić uwagę na prace zmierzające do ujednoczenia regulacji prawnych dotyczących zabezpieczeń osobistych, w tym także gwarancji¹⁴. Już bowiem od wielu lat wskazuje się na potrzebę ujednoczenia przepisów regulujących tę grupę zabezpieczeń wiarygodności¹⁵. W przyszłości istotną rolę odegrać mogą ujednolicone przepisy dotyczące gwarancji zawarte w *Draft Common Frame of Reference* (DCFR)¹⁶.

Przykładem obowiązującego już ujednoliconego prawa regulującego gwarancję jest Konwencja ONZ z 11 grudnia 1995 r. (*UN Konvention on Independent Guarantees and Stand-by Letters*). Reguluje ona między innymi prawa i obowiązki stron umowy gwarancji¹⁷. Konwencja ta obo-

¹⁴ Zob. szerzej „Principles of European Law”. *Personal Security* (prepared by U. Drobniig). München 2007; K. Klingel: *Die Principles of European Law on Personal Security als neutrals Recht für international Bürgschaftsverträge*. Tübingen 2009; M.E. Storme: *Die Harmonisierung der persönlichen Sicherheiten in Europa*. In: *Europäisches Kreditsicherungsrecht. Ulrich Drobniig zum 80. Geburtstag*, Hrsg. J. Basedow, O. Remien, M. Wenckstern. Tübingen 2010, s. 7 i nast.; C. Förster: *Die Fusion...*, s. 109 i nast.

¹⁵ Pierwsze działania w tym kierunku podjęto już na początku lat siedemdziesiątych XX w. Ich efektem był sformułowany w 1979 r. projekt dyrektywy zmierzającej do ujednoczenia w państwach EWG przepisów dotyczących poręczenia i gwarancji. Zob. także opinię sporządzoną przez *Max Planck Institut für ausländisches und internationales Privatrecht* w Hamburgu, *Die Bürgschaft im Recht der Europäischen Mitgliedstaaten*. Brüssel 1971 oraz U. Drobniig: *Die Harmonisierung der persönlichen Sicherungsrechte in der EWG*. In: *Recht und Wirtschaft in Geschichte und Gegenwart. Festschrift für Johannes Bärmann*. Hrsg. M. Lutter, H. Kollhoser, W. Trusen. München 1975, s. 249 i nast.

¹⁶ Zob. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR)*. Full Edition. Vol. 3. Eds. Ch. von Bar, E. Clive. München 2009, s. 2485 i nast. Zob. także J. Schürnbrand: *Das Recht der Personalsicherheiten im Entwurf des Gemeinsamen Referenzrahmens*. „Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht” 2009, H. 19, s. 873 i nast.

¹⁷ Zob. szerzej B. Czerwenka: *Probleme der internationalen Gesetzgebung — Das UNCITRAL — Übereinkommen über unabhängige Garantien und Stand-by Letters of Credit*. In: *Festschrift für Henning Piper*. Hrsg. W. Erdmann, W. Gloy, R. Heber. München 1996, s. 811 i nast.; N. Horn: *Die UN-Konvention über unabhängige Garantien*. „Recht der Internationalen Wirtschaft” 1997, H. 9, s. 717 i nast.; I. Lienesch: *Internationale Bankgarantien und die UN-Konvention über unabhängige Garantien und Stand-by Letters of Credit*. Berlin—New York 1999.

wiązuje od dnia 1 stycznia 2000 r. w Ekwadorze, Salwadorze, Kuwejcie, Panamie i Tunezji. Później została jeszcze ratyfikowana przez Gabon, Liberię i Białoruś. Znajduje zastosowanie w przypadku, gdy gwarant ma swoją siedzibę w państwie będącym stroną Konwencji albo też prawo państwa strony Konwencji zostanie wskazane jako właściwe przez normy kolizyjne obowiązujące w siedzibie sądu rozstrzygającego spór (art. 1 ust. 1 i art. 2 Konwencji). Dla zastosowania Konwencji jest też konieczne, aby strony stosunku gwarancji miały swoje siedziby handlowe w dwóch różnych państwach (art. 4 ust. 1 Konwencji). Konwencja może również zostać wskazana jako prawo właściwe dla umów gwarancji zawieranych między podmiotami pochodzącymi z państw, które nie są jej stronami. W sprawach nieuregulowanych w Konwencji, w braku wyboru prawa, stosować należy prawo państwa miejsca siedziby gwaranta, o ile na jego obszarze doszło do zawarcia umowy gwarancji (art. 22 Konwencji)¹⁸.

Rozwiązania przyjęte w Konwencji ONZ oparte są na Ujednoliconych zasadach gwarancji umownych opracowanych przez Międzynarodową Izbę Handlową w Paryżu (MIH). Po raz pierwszy opublikowano je w 1978 r.¹⁹ Nie znalazły szerokiego zastosowania w praktyce, gdyż nie regulowały powszechnie stosowanych gwarancji płatnych na pierwsze żądanie. Dlatego też poddano je modyfikacji i ponownie ogłoszono w 1992 r.²⁰ W 2010 r. opublikowane zostały nowe Ujednolicone zasady gwarancji płatnych na pierwsze żądanie²¹. Kolejne wersje Ujednoliconych zasad są wiążące dla stron stosunku gwarancji tylko za ich zgodą. W razie powołania się w umowie gwarancji na Ujednolicone zasady MIH bez dokładnego sprecyzowania, o którą ich wersję chodzi, przyjmować należy, że strony związane są najnowszą ich wersją²².

¹⁸ Zob. D. Martiny, in: *Internationales...*, s. 647.

¹⁹ ICC — Publ Nr 325. Zob. także F. Graf von Westphalen: *Neue Tendenzen bei Bankgarantien im Außenhandel?* „Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht” 1981, H. 12, s. 298—299.

²⁰ ICC Uniform Rules for Demand Guarantees. ICC — Publ Nr 458. Zob. także F. Graf von Westphalen, in: *Die Bankgarantie...*, s. 103 i nast.; A. Hasse: *Die Einheitlichen Richtlinien für auf Anfordern zahlbare Garantien der Internationalen Handelskammer*. „Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht” 1993, H. 45, s. 1985 i nast.; B. Andrzejuk, I. Heropolitańska: *Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe*. Warszawa 2007, s. 350 i nast.

²¹ ICC — Publ. Nr 758.

²² U. Magnus, in: *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen. Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche/IPR, Einleitung zur Rom I-VO, Art. 1—10 Rom I-VO (Internationales Vertragsrecht 1)*. Hrsg. U. Magnus. Berlin 2011, s. 327.

2. Statut gwarancji

Statutu gwarancji w Polsce i innych państwach UE należy aktualnie²³ poszukiwać na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (rozporządzenie Rzym I)²⁴. Umowa gwarancji nie została wyłączona z zakresu zastosowania rozporządzenia Rzym I (art. 1 ust. 2). Stosuje się je jednak tylko do zobowiązań umownych powiązanych z prawem różnych państw (art. 1 ust. 1 rozporządzenia Rzym I)²⁵. Poza zakresem zastosowania rozporządzenia Rzym I pozostają natomiast kwestie zdolności do zawarcia umowy gwarancji²⁶ oraz ewentualnego ograniczenia w możliwości skutecznego zawarcia tej umowy przez niektóre podmioty. Ograniczenia te wynikać mogą np. z prawa rodzinnego lub prawa spółek, a także z przepisów prawa publicznego.

Rozporządzenie Rzym I w pierwszej kolejności poddaje umowę prawu wybranemu przez strony²⁷. W przypadku umowy gwarancji stronami są gwarant i beneficjent gwarancji (wierzyciel). Zatem bezpośredniego wpływu na wybór prawa dla tej umowy nie ma dłużnik. Nie jest jednak wykluczone, że w umowie między dłużnikiem a gwarantem strony określa, któremu prawu podlegać będzie umowa gwarancji później zawierana między gwarantem a wierzycielem. Ustalenia poczynione między dłużnikiem a gwarantem nie są jednak wiążące dla beneficjenta gwarancji, chyba że zgodzi się on na wybór tego prawa.

Wybór prawa dla umowy gwarancji może zostać dokonany wyraźnie lub w sposób dorozumiany (art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rzym I). Wybrać można dowolne prawo, w tym także takie, które nie jest związane z umo-

²³ Wcześniej należało to czynić na podstawie Konwencji rzymskiej z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych (zob. np. D. Czernich, in: *Das Europäische Schuldvertragsübereinkommen*. Hrsg. D. Czernich, H. Heiss. Wien 1999, s. 100), a przed jej wejściem w życie (tzn. 22 stycznia 2008 r.) na podstawie ustawy — Prawo prywatne międzynarodowe z 12 listopada 1965 r. (zob. M. Pazdan: *Prawo prywatne międzynarodowe*. Warszawa 2010, s. 155 i nast.).

²⁴ Dz. Urz. UE 2008 L 177/6 z późn. zm. Rozporządzenie Rzym I stosuje się do umów zawartych po dniu 17 grudnia 2009 r. (art. 28 Rozporządzenia). [dalej: Rozp. Rzym I].

²⁵ Zob. jednak art. 3 ust. 3 Rozp. Rzym I. Zob. także U. Magnus: *Anmerkungen zum sachlichen Anwendungsbereich der Rom I-Verordnung*. In: *Festschrift für Gunther Kühne*. Hrsg. J.F. Baur, O. Sandrock, B. Schlotka, A. Shapira. Frankfurt am Main 2009, s. 789—790.

²⁶ Wyjątek stanowi art. 13 Rozp. Rzym I, o którym będzie mowa.

²⁷ Szerzej zob. G. Thüsing, J. Kroh: *Rechtswahlklauseln nach Inkrafttreten der Rom I-VO*. „Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft” 2010, H. 8, s. 346 i nast.

wą gwarancji oraz z zabezpieczoną wierzytelnością²⁸. O dorozumianym wyborze prawa można mówić np. w sytuacji, gdy zastosowana gwarancja jest ewidentnie oparta na rozwiązaniach przyjętych w danym systemie prawnym²⁹.

W razie braku wyboru prawa sięgnąć należy do art. 4 rozporządzenia Rzym I. W art. 4 ust. 1 tego rozporządzenia wskazane jest prawo właściwe dla niektórych umów obligacyjnych. Nie wymieniono jednak wśród nich umowy gwarancji. W związku z tym rozstrzygnąć należy, czy umowa gwarancji jest umową o świadczenie usług w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia Rzym I³⁰. Najczęściej przyjmuje się, że nie można kwalifikować umowy gwarancji jako umowy o świadczenie usług na tle wskazanego przepisu³¹. Uznaje się bowiem, że przejęcie przez gwaranta ryzyka spełnienia świadczenia przez dłużnika nie może być traktowane jako usługa³². Dlatego też zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia Rzym I, umowa gwarancji podlega prawu państwa, w którym strona zobowiązana do spełnienia świadczenia charakterystycznego dla tej umowy ma miejsce zwykłego pobytu³³. Zobowiązaniem do spełnienia świadczenia charakterystycznego w umowie gwarancji jest niewątpliwie gwarant. Zatem miejsce jego zwykłego pobytu jest łącznikiem decydującym o właściwości prawa dla umowy gwarancji³⁴. Jeżeli jednak gwarantem jest osoba fizyczna działająca w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, to za jej miejsce zwykłego pobytu uważa się miejsce głównego przedsiębior-

²⁸ Zob. jednak art. 3 ust. 3 i 4 Rozporządzenia, które ograniczają w pewnych przypadkach skuteczność dokonanego wyboru prawa.

²⁹ Zob. D. Martiny, in: *Internationales...*, s. 649.

³⁰ Według uwagi wstępnej nr 17 do Rozp. Rzym I, pojęcie „świadczenie usług” należy interpretować jak w przypadku stosowania art. 5 Rozporządzenia (WE) nr 44/2001 w zakresie, w jakim rozporządzenie to obejmuje świadczenie usług.

³¹ Tak też U. Magnus, in: *J. von Staudingers...*, s. 327. Kwalifikację taką przyjąć trzeba także w odniesieniu do umów gwarancji zawieranych przez banki oraz dla umów regwarancji, mimo że odbywa się to w ramach usług świadczonych przez banki lub inne wyspecjalizowane podmioty.

³² Zob. D. Martiny, in: *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. Bd. 10: *Internationales Privatrecht*. Hrsg. H.J. Sonnenberger. München 2010, s. 514.

³³ Przyjęta kwalifikacja ma w dużej mierze jedynie znaczenie teoretyczne. Niezależnie bowiem od tego, czy potraktujemy umowę gwarancji jako umowę o świadczenie usług z art. 4 ust. 1 lit. b Rozp. Rzym I osiągniemy ten sam rezultat, tzn. właściwość prawa miejsca zwykłego pobytu gwaranta. Jego świadczenie jest świadczeniem charakterystycznym na tle art. 4 ust. 2 Rozp. Rzym I. Zob. także U. Magnus, in: *J. von Staudingers...*, s. 218 oraz D. Martiny, in: *Internationales...*, s. 649.

³⁴ Takie rozwiązanie przyjęte jest także w Szwajcarii. W razie braku wyboru prawa umowa gwarancji podlega tam prawu miejsca siedziby gwaranta (art. 117 ust. 3 lit. e IPRG). Zob. też G. Zemp: *Auf international Sicherungstransaktionen anwendbares Recht*. Baden-Baden 2010, s. 73—74.

stwa (art. 19 ust. 1 zd. 2 rozporządzenia Rzym I). W przypadku gdy gwarancji udziela spółka lub inna jednostka organizacyjna posiadająca lub nieposiadająca osobowości prawnej, decydujące w tym zakresie staje się miejsce siedziby jej głównego organu zarządzającego (art. 19 ust. 1 zd. 1 rozporządzenia Rzym I)³⁵. Jako chwilę miarodajną dla ustalenia miejsca zwykłego pobytu (miejsca głównego przedsiębiorstwa, miejsca siedziby głównego organu zarządzającego) gwaranta przyjmuje się chwilę zawarcia umowy gwarancji (art. 19 ust. 3 rozporządzenia Rzym I).

Należy jednak dodać, że zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia Rzym I, jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że umowa gwarancji pozostaje w znacznie silniejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w art. 4 ust. 2 rozporządzenia Rzym I, to stosuje się do niej prawo tego innego państwa. W szczególności umowa gwarancji może wykazywać silniejszy związek z państwem miejsca siedziby beneficjenta gwarancji. Ponadto umowa gwarancji może być ściśle powiązana z prawem państwa miejsca spełnienia świadczenia przez gwaranta lub prawem państwa miejsca jej zawarcia. Powiązanie to musi być na tyle mocne, aby stwierdzić można bez wątpliwości, że umowa wykazuje znacznie silniejsze związki z tym państwem niż z państwem miejsca zwykłego pobytu gwaranta³⁶.

Również w razie poddania gwarancji Ujednoliconym zasadom Międzynarodowej Izby Handlowej w Paryżu pojawić się może konieczność poszukiwania prawa właściwego dla kwestii w nich nieuregulowanych. Wybór prawa, które nie jest prawem obowiązującym w jakimś państwie, nie wywołuje skutków kolizyjnych³⁷. Jednakże w uwagach wstępnych do rozporządzenia Rzym I (uwaga 13) wskazuje się wyraźnie, że rozporządzenie nie wyłącza możliwości włączenia przez strony do umowy — na zasadzie wskazania materialnoprawnego — przepisów innych niż prawo jakiegoś państwa albo postanowień konwencji międzynarodowej. Wybór Zasad jako regulacji prawnych miarodajnych dla danej umowy gwarancji należy również traktować jedynie jako tzw. materialnoprawne wskazanie³⁸. W kwestiach nieuregulowanych w wybranych Zasadach stosuje się prawo właściwe dla gwarancji, które należy dodatkowo ustalić. W samych Zasadach wskazano już, że prawem tym (w razie braku wyboru przez strony umowy gwarancji innego prawa) jest prawo miej-

³⁵ Zob. też art. 19 ust. 2 Rozp. Rzym I.

³⁶ Zob. także wyrok BGH z 13 czerwca 1996 r. (IX ZR 172/95). „Neue Juristische Wochenschrift” [dalej: NJW] 1996, H. 39, s. 2569 i nast.

³⁷ Zob. C. Rudolf: *Europäisches Kollisionsrecht für vertragliche Schuldverhältnisse — Rom I-VO*. „Österreichische Juristen-Zeitung” 2011, H. 4, s. 152.

³⁸ Zob. D. Martiny, in: *Internationales...*, s. 648. Zob. także M. Pazdan: *Materialnoprawne wskazanie a kolizyjnoprawny wybór prawa*. PPHZ 1995, T. 18, s. 105 i nast.

sca siedziby handlowej gwaranta (art. 10 Zasad z 1978 r., art. 27 Zasad z 1992 r. i art. 34 Zasad z 2010 r.). W związku z tym stwierdzić można, że odwołanie się przez strony umowy gwarancji do Ujednoliconych zasad Międzynarodowej Izby Handlowej w Paryżu przesądza nie tylko o tym, że regulują one prawa i obowiązki stron tej umowy, ale także decydują o prawie właściwym dla zawartej umowy, miarodajnym w kwestiach nieuregulowanych w tych Zasadach.

Nie jest również wykluczona sytuacja, w której w charakterze gwaranta występuje konsument. W takim bowiem przypadku, o ile są spełnione wymagania z art. 6 ust. 1 rozporządzenia Rzym I, prawo właściwe dla gwarancji zostanie wyznaczone na podstawie innych kryteriów. Strony umowy gwarancji mogą wówczas dokonać wyboru prawa, ale jego skuteczność podlega dodatkowym ograniczeniom z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rzym I. Wybór taki nie może bowiem prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej mu na podstawie przepisów prawa miejsca jego zwykłego pobytu, których nie można wyłączyć w drodze umowy. W braku wyboru prawa dla takiej umowy gwarancji właściwe jest prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta (gwaranta).

3. Zakres statutu gwarancji

Zakres zastosowania prawa właściwego dla umowy gwarancji określa art. 12 rozporządzenia Rzym I. Prawo właściwe dla tej umowy ma zastosowanie w szczególności do: jej wykładni, wykonywania wynikających z niej zobowiązań, skutków całkowitego lub częściowego niewykonania tych zobowiązań, wygaśnięcia zobowiązania, przedawnienia i utraty praw wynikającej z upływu terminów, skutków nieważności umowy (art. 12 ust. 1 rozporządzenia Rzym I). Nie ma ono zastosowania do formy umowy gwarancji i zdolności do jej zawarcia. W tych kwestiach oddzielnie poszukuje się prawa właściwego, o czym będzie jeszcze mowa.

Statut gwarancji rozstrzyga o dopuszczalności udzielenia gwarancji danego rodzaju. Nie we wszystkich państwach dopuszczalne są bowiem wszelkie znane typy umów gwarancyjnych. Nawiązanie stosunku gwarancji może być nawet potraktowane jako sprzeczne z klauzulą porządku publicznego³⁹. Statutowi gwarancji podlega zatem treść umowy gwaran-

³⁹ Tak np. na tle prawa luksemburskiego potraktowano gwarancję na pierwsze żądanie. Zob. orzeczenie przywołane przez R. Hausmanna, in: *J. von Staudingers...* Art. 11—29 Rom I-VO; Art. 46 b, c EGBGB (Internationales Vertragsrecht 2), s. 369.

cji i dopuszczalność zamieszczania lub niezamieszczenia w niej konkretnych klauzul umownych, np. o odwołalności gwarancji lub o terminie jej skuteczności.

Przesądza on także o sposobach zawarcia i charakterze prawnym umowy gwarancji. Na podstawie prawa właściwego dla umowy gwarancji ustalić należy, czy jest to umowa jedno-, czy dwustronnie zobowiązująca, odpłatna czy nieodpłatna, abstrakcyjna czy kauzalna. Ponadto prawo to może nakładać obowiązek uzyskania zgody osoby trzeciej lub organu państwa na udzielenie gwarancji, ewentualnie wymagać zgłoszenia tego faktu określonym podmiotom. W takich przypadkach w statucie gwarancji znajdziemy także sankcje związane z niedochowaniem tych obowiązków.

Statut gwarancji decyduje o tym, czy wystąpiła sytuacja umożliwiająca skorzystanie z gwarancji przez jej beneficjenta (wierzyciela)⁴⁰. Określa on także zakres odpowiedzialności gwaranta. Statut gwarancji rozstrzyga ponadto o tym, w jakich wypadkach gwarant może wyjątkowo powoływać się na zarzuty wynikające ze stosunku prawnego zachodzącego między wierzycielem a dłużnikiem. Beneficjent gwarancji (wierzyciel) może bowiem próbować wykorzystać gwarancję do uzyskania świadczenia w sytuacjach, w których z żądaniem takim nie powinien wystąpić. Mamy wówczas do czynienia z nadużyciem gwarancji⁴¹. Brak ochrony gwaranta przed nadużyciem gwarancji może być potraktowany jako sprzeczny z klauzulą porządku publicznego (art. 21 rozporządzenia Rzym I)⁴².

Powoływanie się na zarzuty wynikające ze stosunku między wierzycielem a dłużnikiem jest jednak zwykle wykluczone w przypadku najczęściej stosowanych w praktyce gwarancji na pierwsze żądanie. Wówczas gwarant na żądanie wierzyciela jest zobowiązany do spełnienia świadczenia niezależnie od innych okoliczności. Ewentualne nadużycie tego uprawnienia przez beneficjenta gwarancji może być zrekompensowane gwarantowi np. przez dochodzenie przez niego roszczeń deliktowych. Wtedy prawo właściwe dla oceny stosunków między gwarantem a beneficjentem gwarancji ustalać należy na podstawie Rozporządzenia nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)⁴³.

⁴⁰ Zob. też A. Koch, w: „System...”, s. 623 i nast.

⁴¹ Zob. D. Martiny, in: *Münchener...*, s. 574; U. Magnus, in: *J. von Staudingers...*, s. 326. Zob. także F. Löw: *Missbrauch von Bankgarantien und vorläufiger Rechtsschutz*. Basel 2002.

⁴² D. Martiny, in: *Internationales...*, s. 650.

⁴³ Dz.Urz. UE 2007 L 199/40. [dalej: Rozp. Rzym II]. Zob. także D. Martiny, in: *Münchener...*, s. 574—575.

Statut gwarancji decyduje także o dopuszczalności zbycia uprawnień przysługujących beneficjentowi gwarancji⁴⁴. Zgodnie bowiem z art. 14 ust. 2 rozporządzenia Rzym I, prawo, któremu podlega przenoszona wierzytelność, rozstrzyga między innymi o jej zbywalności. Jeżeli zbycie jest dopuszczalne, to rozstrzyga ono także o stosunku między nabywcą wierzytelności a dłużnikiem, przesłankach skuteczności przelewu względem dłużnika oraz zwalniającym skutku świadczenia dłużnika.

Jak wskazano wcześniej, realizacja gwarancji następuje zgodnie z prawem dla niej właściwym. Jednak oddzielnym zagadnieniem jest to, w jakim języku zostanie przez beneficjenta gwarancji zgłoszone żądanie jej realizacji. Skorzystanie z gwarancji powinno nastąpić w języku określonym w umowie, a w razie braku takiego wskazania — w języku, w którym sporządzono umowę gwarancji lub języku używanym w miejscu, w którym gwarancja jest realizowana. Nieznajomość tego języka i konsekwencje z tym związane obciążają uprawnionego z gwarancji⁴⁵.

Wreszcie statut gwarancji decyduje o wygaśnięciu stosunku prawnego nawiązanego na podstawie umowy gwarancji. Określa on przyczyny wygaśnięcia tego stosunku i jego konsekwencje. W szczególności statut gwarancji rozstrzyga o tym, czy gwarant po zaspokojeniu wierzyciela uzyskuje roszczenie do dłużnika o spełnienie świadczenia⁴⁶.

4. Prawo właściwe dla stosunków powiązanych z gwarancją

Stosunek prawny powstający między zleceniodawcą gwarancji (dłużnikiem) a gwarantem podlega odrębnemu statutowi. Ma on charakter obligacyjny i jest nawiązywany w drodze umowy. Dlatego jego statut ustalać należy na podstawie rozporządzenia Rzym I. Dla umowy zawieranej między gwarantem a zleceniodawcą gwarancji dopuszczalny jest wybór prawa (art. 3 rozporządzenia Rzym I). W przypadku braku wyboru prawa prawu miejsca siedziby gwaranta podlega nie tylko stosunek gwarancji, ale także stosunek powstający między gwarantem a zleceniodawcą

⁴⁴ Zob. także P. Bydlinski: *Die Übertragung der Rechte aus einer Bankgarantie*. „Zeitschrift für Bankrecht und Bankwirtschaft“ 1989, H. 4, s. 153 i nast. oraz G. Tracz: *Umowa...*, s. 302 i nast.

⁴⁵ Zob. szerzej U. Magnus, in: *J. von Staudingers...*, s. 328 oraz wyrok OLG Frankfurt am Main z dnia 8 lutego 2000 r. (5 U 152/98). NJW 2001, H. 34, s. 2480.

⁴⁶ Zob. też A. Koch, w: „System...”, s. 647 i nast.

gwarancji⁴⁷. Świadczenie gwaranta (najczęściej banku) jest tu świadczeniem charakterystycznym, o którym mowa w art. 4 ust. 2 rozporządzenia Rzym I. Nie jest tu także wykluczona kwalifikacja oparta na art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia Rzym I. Stanie się tak wówczas, gdy między stronami dojdzie do zawarcia umowy zlecenia lub innej podobnej umowy o świadczenie usług⁴⁸. Jeśli jednak ze wszystkich okoliczności wyraźnie wynika, że umowa zawarta między gwarantem a zleceniodawcą gwarancji pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo miejsca siedziby gwaranta, to stosuje się prawo tego innego państwa (art. 4 ust. 3 rozporządzenia Rzym I).

Jeżeli na tle prawa właściwego dla stosunku między dłużnikiem a gwarantem okaże się, że nie doszło do zawarcia ważnej umowy między tymi podmiotami, to ocenę tego stosunku poddać można prawu właściwemu ustalonemu na podstawie rozporządzenia Rzym II. W rozważanym przypadku działania gwaranta przybiorą np. postać prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia⁴⁹.

Odrębnemu statutowi podlega także stosunek prawny, z którego wynika wierzytelność zabezpieczona gwarancją. Od rodzaju tego stosunku zależy, według jakich norm kolizyjnych ustalony zostanie jego statut. Nie ma on wpływu na kwestie objęte statutem gwarancji, np. na dopuszczalność jej ustanowienia oraz jej zakres. Zatem nawet gdy prawo właściwe dla zabezpieczanej wierzytelności nie dopuszcza zabezpieczenia jej gwarancją, umowa gwarancji może zostać skutecznie zawarta, o ile podlegać będzie innemu prawu.

Gwarancja udzielona przez jeden podmiot może być potwierdzona przez inny podmiot. Powstaje wtedy dodatkowy stosunek prawny między podmiotem potwierdzającym gwarancję a beneficjentem gwarancji. Z kolizyjnoprawnego punktu widzenia jest on traktowany odrębnie, niezależnie od stosunku łączącego gwaranta z beneficjentem gwarancji. W razie braku wyboru prawa stosunek między podmiotem potwierdzającym gwarancję a beneficjentem gwarancji podlega prawu miejsca siedziby tego podmiotu (art. 4 ust. 2 rozporządzenia Rzym I). Temu samemu prawu podlegać też powinny wzajemne relacje między gwarantem a podmiotem potwierdzającym gwarancję⁵⁰. W obu przypadkach to świadczenie potwierdzającego gwarancję stanowi świadczenie charakterystyczne. Nie jest tu jednak wykluczone zastosowanie art. 4 ust. 3 rozporządzenia Rzym I.

Jeszcze bardziej złożone powiązania występują w przypadku posłużenia się gwarancją pośrednią, często stosowaną w międzyna-

⁴⁷ Zob. D. Martiny, in: *Münchener...*, s. 575.

⁴⁸ Zob. też C. Rudolf: *Europäisches...*, s. 152—153.

⁴⁹ Zob. A. Koch, w: „System...”, s. 644.

⁵⁰ D. Martiny, in: *Münchener...*, s. 575.

wym obrocie bankowym. Charakteryzuje się ona tym, że bank, który otrzymał zlecenie udzielenia gwarancji, sam nie spełnia świadczenia na rzecz beneficjenta gwarancji. Dokonuje tego inny bank (zwykle z siedzibą w państwie, w którym ma nastąpić realizacja gwarancji) działający w porozumieniu z bankiem otrzymującym zlecenie udzielenia gwarancji. Dla stosunku między tym innym bankiem a beneficjentem gwarancji, w razie braku wyboru prawa, właściwe jest prawo miejsca siedziby tego banku. Z kolei umowa między działającymi tu bankami, w przypadku gdy nie dokonano wyboru prawa, podlega prawu miejsca siedziby banku, który realizuje świadczenia z tytułu gwarancji⁵¹. Świadczenia banku uznać należy za charakterystyczne w rozumieniu art. 4 ust. 2 rozporządzenia Rzym I⁵².

Wreszcie wspomnieć też należy o tzw. regwarancji, która polega na tym, że bank otrzymujący zlecenie udzielenia gwarancji, posługujący się do jej zrealizowania innym bankiem, gwarantuje mu zwrot świadczenia spełnionego na rzecz beneficjenta gwarancji. W takim przypadku świadczeniem charakterystycznym jest świadczenie banku otrzymującego zlecenie gwarancji. Dlatego też prawo miejsca jego siedziby jest właściwe dla stosunku między bankami, chyba że dokonano wyboru innego prawa albo znajdzie zastosowanie art. 4 ust. 3 rozporządzenia Rzym I⁵³.

5. Prawo właściwe dla formy umowy gwarancji oraz zdolności do jej zawarcia

Do powstania gwarancji konieczne jest złożenie wyraźnego oświadczenia woli przez gwaranta. Przybiera ono zwykle formę pisemną i postać tzw. listu gwarancyjnego. Sporadycznie jednak wymóg dochowania szczególnej formy tego oświadczenia wypływa z przepisów prawa, częściej jest ukształtowany przez praktykę. Dla ostatecznego przesądzenia kwestii formy oświadczenia gwaranta lub też umowy gwarancji konieczne jest ustalenie prawa właściwego dla formy.

Zgodnie z rozporządzeniem Rzym I, prawem właściwym do oceny formy umów obligacyjnych jest prawo właściwe dla umowy lub prawo państwa, w którym umowa została zawarta (art. 11 ust. 1). W przypadku

⁵¹ Ibidem, s. 575—576. Zob. także R. Freitag, in: *Handbuch...*, s. 1880.

⁵² Tak jak poprzednio, i w tym przypadku nie jest wykluczone zastosowanie innego prawa na podstawie art. 4 ust. 3 Rozp. Rzym I.

⁵³ D. Martiny, in: *Münchener...*, s. 576.

umów zawartych *inter absentes* można dochować wymagań co do formy przewidzianych przez prawo właściwe dla umowy, prawo państwa, w którym w chwili zawarcia umowy znajdowała się którakolwiek ze stron umowy, lub prawo państwa, w którym którakolwiek ze stron miała w tym czasie miejsce zwykłego pobytu (art. 11 ust. 2)⁵⁴. Biorąc pod uwagę te rozwiązania oraz fakt, że umowa gwarancji tylko w nielicznych państwach wymaga dochowania szczególnej formy dla jej ważności, przyjąć należy, że rzadko wydarzy się sytuacja, w której umowa gwarancji okaże się nieważna z uwagi na niedochowanie odpowiedniej formy.

Rozporządzenie Rzym I nie reguluje zasadniczo kwestii związanych ze zdolnością do zawarcia umowy obligacyjnej. W jego art. 13 można znaleźć tylko stwierdzenie, że w przypadku umowy zawartej między osobami, które znajdują się w tym samym państwie, osoba fizyczna, która miałaby zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych na podstawie prawa tego państwa, może powołać się na brak zdolności prawnej lub zdolności do czynności prawnych wynikający z prawa innego państwa jedynie wówczas, gdy w chwili zawarcia umowy druga strona umowy wiedziała o tym braku lub nie wiedziała o nim z powodu niebaldstwa. Zdolność do zawarcia tych umów podlega zatem ocenie przez prawo właściwe ustalone na podstawie norm kolizyjnych obowiązujących w siedzibie sądu. W Polsce są to obecnie normy kolizyjne zawarte w ustawie — Prawo prywatne międzynarodowe, która weszła w życie z dniem 16 maja 2011 r.⁵⁵ Wcześniej obowiązywała w tym zakresie ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. — Prawo prywatne międzynarodowe⁵⁶.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 p.p.m., zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej podlega jej prawu ojczystemu, tzn. prawu państwa, którego osoba fizyczna jest obywatelem⁵⁷. Jeżeli jednak osoba fizyczna zawiera umowę gwarancji w zakresie prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, to wystarczy, że ma ona zdolność do dokonania tej czynności według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone (art. 11 ust. 2 p.p.m.).

⁵⁴ W przypadku umów konsumenckich objętych zakresem zastosowania art. 6 Rozp. Rzym I ich forma podlega wyłącznie prawu miejsca zwykłego pobytu konsumenta (art. 11 ust. 4 Rozp. Rzym I).

⁵⁵ Ustawa z dnia 14 lutego 2011 r. (Dz.U. nr 80, poz. 432) [dalej: p.p.m.]. Zob. także E. Kamarad: *Nowa ustawa Prawo prywatne międzynarodowe z 4 lutego 2011 r. — analiza podstawowych regulacji*. „Nowy Przegląd Notarialny” 2011, nr 1, s. 47 i nast.; M. Pazdan: *Nowa polska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym*. „Państwo i Prawo” 2011, z. 6, s. 18 i nast.; M. Kłoda: *Zagadnienia międzyczasowe nowego prawa prywatnego międzynarodowego*. „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2011, z. 2, s. 507 i nast.

⁵⁶ Dz.U. nr 46, poz. 290 z późn. zm.

⁵⁷ Zob. także art. 11 ust. 3 p.p.m., a ponadto art. 2 i 3 oraz 10 p.p.m.

Zdolność osoby prawnej do zawarcia umowy gwarancji i jej reprezentacja podlegają prawu państwa, w którym ma ona siedzibę (art. 17 ust. 1 oraz art. 17 ust. 3 pkt. 4 i 6 p.p.m.). Jeżeli prawo miejsca siedziby osoby prawnej przewiduje w tym zakresie właściwość prawa państwa, na podstawie którego osoba prawna została utworzona, to stosuje się prawo tego państwa (art. 17 ust. 2 p.p.m.). Ponadto jeżeli osoba prawna zawiera umowę gwarancji w zakresie prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, wystarczy, że ma zdolność do dokonania tej czynności według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone (art. 18 ust. 1 p.p.m.).

Z uwagi na to, że omawiany wcześniej art. 13 rozporządzenia Rzym I znajduje zastosowanie jedynie w odniesieniu do osób fizycznych, wskazać należy, że art. 18 ust. 2 p.p.m. przewiduje dla osób prawnych analogiczne rozwiązanie. Osoba prawna zawierająca umowę gwarancji może zatem powołać się wobec drugiej strony na ograniczenia dotyczące jej zdolności lub reprezentacji wynikające z prawa ustalonego na podstawie art. 17 ust. 1 i 2 p.p.m., jeżeli ograniczeń takich nie przewiduje prawo państwa, w którym czynność prawna została dokonana. Może to jednak uczynić tylko wtedy, gdy druga strona o tych ograniczeniach wiedziała lub nie wiedziała z powodu niedbalstwa.

Przytoczone rozwiązania przyjęte dla osób prawnych odnoszą się także odpowiednio do jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (art. 21 p.p.m.).